

2-HAFTA

“OILADAN O‘RGANGANIM – KASBLAR HAQIDA”

Oiladan o‘rganganini muhokama qilish – 20-25 daqiqa

Mashg‘ulotning maqsadi

- Ta’limiy maqsad: oilada kasblar haqida olgan ma’lumotni guruhda eslash va aytib berish.

- Tarbiyaviy maqsad: kattalar mehnatiga, turli kasblarga va boshqalarning fikriga hurmatni rivojlantirish.

- Rivojlantiruvchi maqsad: ko‘rsatish, nomlash, qisqa gapirish, tinglash, savolga javob berish va o‘z tanlovini izohlash ko‘nikmalarini rivojlantirish.

Kutilayotgan natijalar

- bola olib kelgan kasb buyumini yoki ishini ko‘rsatadi;

- kasb nomini yoshiga mos aytadi;

- 5-6 yoshda nima uchun shu kasbni tanlaganini sodda izohlaydi;

- do‘stining taqdimotini tinglaydi va navbat kutadi.

Mashg‘ulotning borishi

1. Kirish. Salomlashuv

Tarbiyachi: Assalomu alaykum, bolajonlar! Bugun sizlar uyda tayyorlab kelgan juda qiziq narsalarni bir-birimizga ko‘rsatamiz.

Bolalar: Assalomu alaykum!

Tarbiyachi: O‘tgan haftada Dino bizga katta bo‘lish uchun nima qilish kerakligini aytgan edi?

Bolalar: O‘rganish kerak!

Tarbiyachi: To‘g‘ri. Bugun esa oilamizdan kasblar haqida nimalarni o‘rganganimizni gapirib beramiz.

2. Oiladan o‘rganganini muhokama qilish

Tarbiyachi: Kim birinchi bo‘lib olib kelgan buyumini ko‘rsatishni xohlaydi?
(Bolalar navbat bilan chiqadi. Tarbiyachi yoshiga qarab savol beradi.)

Tarbiyachi: Bu nima?

Bola: Qoshiq.

Tarbiyachi: Bu qaysi kasb egasiga kerak bo‘lishi mumkin?

Bola: Oshpazga.

Tarbiyachi: Barakalla. Oshpaz nima qiladi?

Bola: Ovqat pishiradi.

(3-4 yoshda nomlashning o‘zi yetarli; 5-6 yoshda nima uchun shu kasbni tanlagani yoki oiladagi kattadan eshitgan javobini aytadi.)

3. Didaktik o‘yin – “bu buyum kimga kerak?”

Tarbiyachi: Men kartochkani ko‘rsataman. Siz buyumni qaysi kasb egasi ishlatishini topasiz.

Tarbiyachi: Stetoskop kimga kerak?

Bolalar: Shifokorga!

Tarbiyachi: Kitob va qalam-chi?

Bolalar: Ustozga!

Tarbiyachi: Kubik va g‘isht-chi?

Bolalar: Quruvchiga!

Tarbiyachi: Ajoyib. Har bir kasbning o‘z asboblari va vazifalari bor.

4. “Men tanlagan kasb” suhbat

Tarbiyachi: Siz katta bo‘lganingizda kim bo‘lishni xohlaysiz?

(Bolalarning erkin javoblari tinglanadi.)

Tarbiyachi: Nega aynan shu kasbni yoqtirasiz?

(Kichik yoshda sabab talab qilinmaydi; katta va tayyorlov guruhida 1- 2 gap bilan izohlash rag‘batlantiriladi.)

Tarbiyachi: Har xil kasblar bor. Barchasi odamlar uchun foydali. Biz esa hozirdan yaxshi o‘rganib boramiz.

5. Didaktik o‘yin – “To‘g‘ri juftlikni top”

Tarbiyachi stolga kasb rasmlari va buyum rasmlarini aralashtirib qo‘yadi. Bolalar kasbni tegishli buyum bilan juftlaydilar.

Tarbiyachi: Shifokor rasmini topding. Endi unga kerakli buyumni top.

Bola: Mana, stetoskop.

Tarbiyachi: Nega shu buyumni tanlading?

Bola: Shifokor bemorni tekshiradi.

6. Yakuniy refleksiya

Tarbiyachi: Bugun biz nimani bir-birimizga ko‘rsatdik?

Bolalar: Kasb buyumlarini ishlarimizni.

Tarbiyachi: Do‘stimiz gapirganda nima qildik?

Bolalar: Tingladik!

Tarbiyachi: Demak, o‘rganish uchun gapirish ham, tinglash ham kerak ekan.

7. 3-Haftaga tayyorlov

Tarbiyachi: Keyingi safar kasblarni o‘zimiz rolli o‘yinda sinab ko‘ramiz. Kim shifokor, kim oshpaz, kim ustoz bo‘lishni xohlaydi – o‘ylab keling.

Tarbiyachi uchun metodik tavsiyalar

3-4 yoshli bolalar bilan ishlashda:

Bola oiladan olib kelgan kasbga oid **1-2 ta buyum yoki o‘yinchoqni ko‘rsatadi va nomlaydi.** Tarbiyachi savollarni juda qisqa beradi: **“Bu nima?”**, **“Kimga kerak?”**, **“Kim ishlatadi?”** Boladan uzun gap yoki sabab talab

qilinmaydi; **1-2 so‘zli javob ham yetarli.** Agar bola javob berishga qiynalsa, tarbiyachi ikki variant beradi: **“Bu oshpazgami yoki shifokorgami?”** Kartochkalar **yozuvli emas, rasimli** bo‘lishi kerak. Bir mashqda 2-3 ta kasbdan oshirmaslik tavsiya etiladi. Bola “shifokor”, “oshpaz”, “ustoz” kabi kasb nomlarini rasm va buyum orqali farqlashga o‘rgatiladi. Taqdimot vaqti 10-20 soniyadan oshmasligi kerak.

4–5 yoshli bolalar bilan ishlashda:

Bola buyumni ko‘rsatadi, nomlaydi va qaysi kasb egasiga tegishli ekanini aytadi. Tarbiyachi “Nima qiladi?” savolini qo‘shadi. Bola bitta sodda gap tuzishga undaladi: **“Bu qoshiq. Oshpazga kerak.”** “Bu buyum kimga kerak?” va “To‘g‘ri juftlikni top” o‘yinlarida 3-4 ta juftlikdan foydalanish mumkin. Tarbiyachi bolaga javobni tayyor aytib bermasdan, rasm yoki qo‘shimcha savol bilan yo‘naltiradi.

5-6 yoshli bolalar bilan ishlashda:

Bola tanlagan kasbga oid rasm, plastilin buyumi yoki kichik ishini ko‘rsatadi. O‘z ishini **1 ta to‘liq gap** bilan izohlaydi: “Men quruvchi bo‘lib uy qurdim.” Tarbiyachi **“Nega?”**, **“Bu kasb nima qiladi?”**, **“Bu buyum nima uchun kerak?”** kabi savollar beradi. Bola kasb va unga tegishli buyumni mustaqil juftlaydi. Javoblarini sabab bilan bog‘lashga o‘rgatiladi. Taqdimot 30–40 soniya davom etishi mumkin.

Umumiy metodik tavsiyalar:

Bolaning uyda tayyorlagan ishini chiroyliligi yoki murakkabligi bo‘yicha baholamaslik kerak; asosiy e‘tibor uning ishtiroki va fikrini ifodalashiga qaratiladi. Uy vazifasini bajarmagan bola chetda qolmasligi uchun tayyor **rasimli kasb kartochkalari** beriladi. Kasb kartochkalari bolaga tanish, xavfsiz va aniq tasvirlangan bo‘lishi kerak. Barcha kasblarga teng hurmat bilan munosabatda bo‘lish kerak; “bu kasb yaxshi, bu kasb yomon” kabi baholashdan qochiladi. Didaktik o‘yinlar qisqa, harakatli va bolani tanlashga undaydigan shaklda tashkil etiladi.

2-HAFTA

“OILADAN O’RGANGANIM — KASBLAR HAQIDA”

3–4 yoshlar uchun alohida topshiriqlar

3–4 YOSHLI BOLALAR NIMA QILADI?

Kasb buyumini ko’rsatadi va nomlaydi.

Rasmni ko’rsatib, kasb nomini aytadi.

Tarbiyachi savoliga qisqa javob beradi.

Do’stingni javobini tinglaydi va navbat kutadi.

5–7 YOSHLI BOLALAR NIMA QILADI? (ma’lumot uchun)

- Kasb buyumini ko’rsatib, kasb nomini aytadi.
- Nima uchun shu kasbni tanlaganini sodda izohlaydi.
- Do’stingni taqdimotini tinglaydi.
- Savollarga javob beradi.
- Didaktik o’yinlarda faol ishtirok etadi.

DIDAKTIK KARTOCHKALAR
Kasb rasmlari

Shifokor	Oshpaz	Quruvchi	Ustoz	Politsiyachi	O’t o’chiruvchi	Dehqon	Tikuvchi	Haydovchi

Buyum kartochkalari

--	--	--	--	--	--	--	--	--

DIDAKTIK O’YIN 1. “BU BUYUM KIMGA KERAK?”
(3–4 yosh)
Maqsad: kasb va buyumni moslashtirish.
O’yin jarayoni:

- Tarbiyachi buyum kartochkasini ko’rsatadi.
- Bolalar qaysi kasb egasiga kerakligini tanlaydi.
- To’g’ri javob bildirgan bola kartochkani mos kasb rasmining yoniga qo’yadi.

DIDAKTIK O’YIN 2. “TO’G’RI JUFTLIKNI TOP”
(3–7 yosh)
Maqsad: kasb va buyumni juftlash.
O’yin jarayoni:

- Stolga kasb va buyum rasmlari aralashtirib qo’yiladi.
- Bolalar kasbni tegishli buyum bilan juftlaydi.
- Tanlagan javobini qisqa izohlaydi.

DIDAKTIK O’YIN 3. “KIM NIMA QILADI?”
(3–4 yosh)
Maqsad: kasblarning asosiy vazifasini tushunish.
O’yin jarayoni:

- Tarbiyachi kasb rasmini ko’rsatadi.
- Bolalar bu kasb egasi nima qilishini aytadi (yoki rasmlardan tanlaydi).

3–4 YOSHLI BOLALAR UCHUN QO’SHIMCHA TOPSHIRIQLAR

Kasb buyumini ko’rsat va nomini ayt.

Rasmdagi kasbni tanla.

Savolga qisqa javob ber.

Do’stingni tingla va navbat kut.

YAKUNIY REFLEKSIYA SAVOLLARI

- Bugun nimalarni ko’rsatdik?
- Qaysi kasb senga yoqdi?
- Do’stimiz gapirganda nima qildik?
- Katta bo’lganda kim bo’lishni xohlaysan?
- Nega?

TARBIYACHI UCHUN METODIK TAVSIYALAR

- 3–4 yoshda: nomlash, ko’rsatish va qisqa javob berishga e’tibor bering.
- 5–7 yoshda: qisqa izoh, savol-javob va mustaqil fikrni rag’batlantiring.
- Uy vazifasini bajarmagan bolaga guruhdagi tayyor kartochkadan foydalanish imkonini bering.
- Kasb va buyumlar xavfsiz, bolaga tanish, stereotiplardan xoli bo’lishi kerak.
- Taqdimotlar: 3–4 yoshda 10–20 soniya, 5–7 yoshda 30–60 soniya.
- Har bir bolaning javobini ijobiy qabul qiling va rag’batlantiring.
- Mashg’ulotda barcha bolalarning ishtirok etishini ta’minlang.

Har bir kasb muhim va foydali!

Tarbiyachi uchun metodik tavsiyalar

3-4 yoshli bolalar bilan ishlashda:

Bola oiladan olib kelgan kasbga oid **1-2 ta buyum yoki o’yinchoqni ko’rsatadi va nomlaydi**. Tarbiyachi savollarni juda qisqa beradi: **“Bu nima?”**, **“Kimga kerak?”**, **“Kim ishlatadi?”** Boladan uzun gap yoki sabab talab qilinmaydi; **1-2 so’zli javob ham yetarli**. Agar bola javob berishga qiynalsa, tarbiyachi ikki variant beradi: **“Bu oshpazgami yoki shifokorgami?”** Kartochkalar **yozuvli emas, rasimli** bo’lishi kerak. Bir mashqda 2–3 ta kasbdan oshirmaslik tavsiya etiladi. Bola **“shifokor”, “oshpaz”, “ustoz”** kabi kasb nomlarini rasm va buyum orqali farqlashga o’rgatiladi. Taqdimot vaqti 10–20 soniyadan oshmasligi kerak.

4-5 yoshli bolalar bilan ishlashda:

Bola buyumni ko’rsatadi, nomlaydi va qaysi kasb egasiga tegishli ekanini aytadi. Tarbiyachi **“Nima qiladi?”** savolini qo’shadi. Bola bitta sodda gap tuzishga undaladi: **“Bu qoshiq. Oshpazga kerak.”** “Bu buyum kimga kerak?” va **“To’g’ri juftlikni top”** o’yinlarida 3-4 ta juftlikdan foydalanish mumkin. Tarbiyachi bolaga javobni tayyor aytib bermasdan, rasm yoki qo’shimcha savol bilan yo’naltiradi.

5-6 yoshli bolalar bilan ishlashda:

Bola tanlagan kasbga oid rasm, plastilin buyumi yoki kichik ishini ko‘rsatadi. O‘z ishini ***1 ta to‘liq gap*** bilan izohlaydi: “Men quruvchi bo‘lib uy qurdim.” Tarbiyachi “**Nega?**”, “**Bu kasb nima qiladi?**”, “**Bu buyum nima uchun kerak?**” kabi savollar beradi. Bola kasb va unga tegishli buyumni mustaqil juftlaydi. Javoblarini sabab bilan bog‘lashga o‘rgatiladi. Taqdimot 30–40 soniya davom etishi mumkin.

Umumiy metodik tavsiyalar:

Bolaning uyda tayyorlagan ishini chiroyliligi yoki murakkabligi bo‘yicha baholamaslik kerak; asosiy e’tibor uning ishtiroki va fikrini ifodalashiga qaratiladi. Uy vazifasini bajarmagan bola chetda qolmasligi uchun tayyor **rasimli kasb kartochkalari** beriladi. Kasb kartochkalari bolaga tanish, xavfsiz va aniq tasvirlangan bo‘lishi kerak. Barcha kasblarga teng hurmat bilan munosabatda bo‘lish kerak; “bu kasb yaxshi, bu kasb yomon” kabi baholashdan qochiladi. Didaktik o‘yinlar qisqa, harakatli va bolani tanlashga undaydigan shaklda tashkil etiladi.